Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

7.5.2018

Erja Fagerlund, Elina Rainio, Kari Virtanen

Viite: Ympäristövaliokunnan kuuleminen 8.5.2018; E 26/2018 vp

**Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma (KOM(2018) 97 lopullinen)**

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Komission toimintasuunnitelman tavoitteena on muuttaa rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja toimintaa siten, että riskien hinnoittelussa huomioitaisiin aiempaa enemmän taloudellisten riskien ohella myös ympäristöön sekä yhteiskuntavastuuseen ja hallintoon liittyviä riskejä. TEM tukee toimintasuunnitelman yleistä tavoiteasetantaa osana laajempaa pääomamarkkinaunionia (PMU) koskevaa aloitetta sekä keinona Pariisin ilmastosopimuksen ja Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamista.

Kestävyysnäkökulmien tuominen EU:n rahoitusmarkkinoita koskevaan sääntelykehikkoon poikkeaa merkittävästi aikaisemmasta lähestymistavasta. Markkinoiden toiminnan ohjaaminen kestävän kasvun tavoitetta tukevalla sääntelyllä voi pahimmillaan aiheuttaa väärinhinnoittelua ja muita markkinahäiriöitä. Tästä syystä on korostetun tärkeää arvioida huolella tulevien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset erityisesti rahoitusmarkkinoiden toimintaperiaatteisiin.

TEM:n näkemyksen mukaan yksityistä rahoitusta ei voida edistää kestävämpään suuntaan ainoastaan toimintasuunnitelmassa esitetyillä keinoilla. Kestävän rahoituksen periaatteiden ja luokittelun valmistelu vaatii siten vielä paljon huolellista harkintaa ja lisätyötä.

**Raportointiin liittyvät velvoitteet**

TEM:n näkemyksen mukaan on tarpeellista kehittää kestävyysraportoinnin sisältöä koskevia standardeja ja määritelmiä. Raportointikäytäntöjen yhtenäistäminen on yritysten kannalta hyödyllistä ennen kaikkea käytössä olevien kansainvälisten ja vapaaehtoisten standardien ja määritelmien selkiyttämiseksi. Toimenpiteiden voidaan kuitenkin arvioida esitetyssä muodossa lisäävän yritysten hallinnollista taakkaa.

Toimintasuunnitelmassa ehdotetaan institutionaalisille sijoittajille ja omaisuudenhoitajille merkittäviä kestävyysvelvoitteita. Jotta sijoittajat selviäisivät vaatimuksista, tulisi sijoitusten kohdeyhtiöistä olla saatavilla vaatimusten mukaisia kestävyystietoja. Osa yhtiöistä raportoi jo nyt kestävyystietoja vapaaehtoisesti sekä markkinoiden käytäntöjen ja odotusten mukaisesti. Kaikilla yrityksillä ei ole kuitenkaan valmiuksia tähän toimintasuunnitelman hahmottelemassa laajuudessa.

Liian tiukat velvoitteet ja edellytykset raportoinnin sisällöstä vaikuttavat pienempiin yrityksiin, erityisesti start-up- ja kasvuyrityksiin. Niiden toimintaa, rahoituksen saatavuutta ja kasvua ei saisi tukahduttaa kiristämällä kohtuuttomasti raportointivelvollisuuksia.

Olisi siis varmistettava, että sijoittajille kohdistuvat kestävyysvelvoitteet ja yritysten raportointivelvoitteet mahdollistavat jatkossakin rahoituksen allokoitumisen myös pienemmän kokoluokan yrityksiin siten, ettei synny kuilua sijoittajan ja sijoituskohteen velvoitteiden välille. Erityisesti käynnistysvaiheessa olevat tai nopeasti kasvavat pk-yritykset, jotka usein ovat myös hyvin innovatiivisia, kamppailevat rahoituksen saatavuudesta. Tässä yritysryhmässä tilanne on siis haasteellisempi verrattuna itsensä markkinoilta rahoittaviin suuriin pörssiyhtiöihin, jotka jo nykyisin tekevät laajaa yhteiskuntavastuu- ja kestävyysraportointia.

**Elinkeinopoliittinen näkökulma**

Toimintasuunnitelmassa linjataan, että kestävän rahoituksen toimiin kuuluisi kestävyysperiaatteiden laajempi huomioiminen julkisten luottoluokitusten kriteeristössä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että esimerkiksi ”vanhaa” harmaata teollisuutta harjoittavien yritysten luottoluokitukset tulisivat laskemaan. Luottoluokituksen heikkeneminen vaikuttaa suoraan rahoitusmarkkinoilta rahoituksensa hankkivien yritysten rahoituksen hintaan ja saatavuuteen, joka puolestaan vaikeuttaa entisestään toiminnan uudistamista kestävämmäksi.

Suomen elinkeinorakenne huomioiden luokitusperiaatteilla voisi esitetyllä tavalla toteutuessaan olla merkittäviä elinkeinopoliittisia ja taloudellisia vaikutuksia. Elinkeinorakenteellemme on tyypillistä, että se nojaa vielä vahvasti perinteiseen teollisuuteen. Perinteinen savupiipputeollisuuskin uudistuu, joskin uudistuminen näillä aloilla on hidasta. Teollisuuden rakennemuutos tai uudistuminen ei ole realistista kestävän rahoituksen toimenpiteiden vaatimassa aikataulussa.

Huomionarvoista on lisäksi se, että vaikka suomalainen teollisuus on eurooppalaisittain varsin energiaintensiivistä, sen tuotanto perustuu usein uusimman teknologian käyttöön, ja on globaalilla tasolla erittäin ympäristöystävällistä ja raaka-ainetehokasta.

**Lopuksi**

Kestävyyskysymyksiin liittyvien riskien numeerinen arviointi ja hinnoittelu on sekä vaikeaa että tuloksiltaan epävarmaa. Tällöin niiden huomioiminen rahoitusmarkkinoilla pakottavan lainsäädännön muodossa voi aiheuttaa odottamattomia vaikutuksia.

Näkemyksemme mukaan esitetyt tavoitteet toteutuvat rationaalisilta osiltaan markkinaehtoisesti muun muassa useiden johtavien finanssialan toimijoiden toimesta. Lainsäädännön sijaan markkinoiden itsesääntely sekä parhaiden käytänteiden levittäminen ja rahoitusmarkkinoiden läpinäkyvyyden tehostaminen voisivat useissa tilanteissa olla joustavampi ja tarkoituksenmukaisempi lähestymistapa.

Rahoitusmarkkinoiden kansainvälisen luonteen ja pääoman vapaan liikkuvuuden tähden olisi samalla tärkeää pyrkiä etsimään myös kansainvälisiä ratkaisuja. Pelkästään EU:ta koskevilla ratkaisulla omien toimijoidemme kilpailuasema kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla saattaa muuttua

niin, että toivottua muutosta ei edes saavuteta. Pahimmissa skenaarioissa on vaarana, että pääomaa ja yritystoimintaa pakenee Euroopasta.

Kestävää rahoitusta ja sen periaatteiden toteutumista voidaan yksityistä rahoitusta tehokkaammin edistää julkisilla, esimerkiksi EU:n rahoitusjärjestelyillä. Komission linjaukset tulevan ohjelmakauden EU-rahoituksen kanavoimisesta kestävään infrastruktuuriin (InvestEU Fund) tukee hyvin tätä tavoitetta. Myös nykyinen Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR), jonka kokonaisinvestointien tavoitetaso on 500 mrd euroa, kanavoi varoja myös kestävää kehitystä edistäviin infrastruktuurihankkeisiin.

Kuten valtioneuvoston kannassa todetaan, on tärkeää kiinnittää huomiota komission kunnianhimoiseen aikatauluun ja toimintasuunnitelmassa ehdotettavien hankkeiden toteutusjärjestykseen. Taloudellisten vaikutusten ohella olisi huomioitava kunnianhimoisen aikataulun vaikutukset toimialojen ja elinkeinorakenteen sopeutumiseen.